

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 5892/2021
05.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и Јасмине Симовић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступају Бранислав Вукосављевић и Марина Јовановић Вукосављевић, адвокати из ..., против туженог ББ из ..., кога заступа Роберт Сабадаш, адвокат из ..., ради исплате стеченог без основа, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 973/21 од 25.05.2021. године, на седници одржаној 05.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 973/21 од 25.05.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** жалба туженог као неоснована и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Суботици П 682/2020 од 19.01.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Суботици П 682/2020 од 19.01.2021. године, усвојен је тужбени захтев (став први изреке) и обавезан тужени да исплати тужиоцу 20.400 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате са законском затезном каматом од 31.07.2020. године до исплате (став други изреке) и 192.088,00 динара на име трошкова парничног поступка са законском затезном каматом од извршности до исплате (став трећи изреке).

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 973/21 од 25.05.2021. године усвојена је жалба туженог и преиначена означена првостепена пресуда тако што је одбијен тужбени захтев, а тужилац обавезан да накнади туженом трошкове парничног поступка од 100.897,00 динара (став први изреке), као и трошкове жалбеног поступка од 33.000,00 динара (став други изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију позивајући се на одредбу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку.

Испитујући изјављену ревизију у смислу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13 – УС, 74/13 – УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23), Врховни суд је оценио да је ревизија тужиоца дозвољена и основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, крајем септембра 2008. године, према усменом споразуму парничних странака, тужени је предао тужиоцу возило Хонда, чију су вредност заједнички процениле на 20.400 евра. Заузврат је тужилац туженом продао и предао путничко возило Опел Вектра чију су вредност странке процениле на 9.000 евра, а остатак цене је тужилац исплатио туженом у неколико наврата (5.000 евра у децембру 2008, 5.000 долара у априлу 2009. и 400 евра у септембру 2009. године), док су остатак дуга од 2.000 евра странке пребиле у јулу 2010. године. Наиме, децембра 2009. године тужилац је позајмио туженом 10.500 евра, од чега му је тужени вратио 2.000 евра у фебруару 2010. године, па су се странке споразумеле да се преостали износ од 8.500 евра умањи за 2.000 евра дуга тужиоца према туженом на име исплате целокупне уговорене цене возила Хонда и констатовале да је на тај начин цена у потпуности исплаћена (преостали дуг од 6.500 евра тужени је вратио тужиоцу током 2013. године). Све наведене чињенице потврђене су судски овереном изјавом туженог од 07.07.2010. године којом се тужени сагласио између осталог и да, након што он у целости исплати обавезу из уговора о лизингу, возило Хонда пређе у својину тужиоца, те да га тужилац може регистровати на своје име или пак отуђити, односно располагати њиме по својој вољи, а да га до тада може несметано користити.

Тужилац је знао да је возило Хонда у власништву „Raiffeisen rent“ д.о.о. Београд и да је привредно друштво чији је законски заступник тужени у закупу наведеног возила по основу уговора о лизингу закљученог 22.10.2008. године на 49 месеци. Пошто нису биле уредно извршаване обавезе из уговора о лизингу, за чије је испуњење гарантовао тужени лично, уговор о лизингу је раскинут, а возило је принудно одузето од тужиоца 01.06.2012. године, враћено у државину „Raiffeisen rent“ и затим продато трећем лицу 02.08.2012. године. Над привредним друштвом чији је директор био тужени поступак стечаја је отворен 23.05.2012. и закључен 21.02.2013. године, а то привредно друштво је 15.04.2013. године брисано из регистра привредних субјеката.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је пошао од одредаба Закона о облигационим односима којима је прописано да обећање учињено другом да ће трећи нешто учинити или пропустити, трећег не обавезује, а обећавалац одговара за штету коју би други претрпео због тога што трећи неће да се обавезе или да изврши или да пропусти одређену радњу (члан 153. став 1) и да кад је испуњење обавезе једне стране у двостраном уговору постало немогуће због догађаја за који није одговорна ни једна ни друга страна, гаси се и обавеза друге стране, а ако је ова нешто испунила од своје обавезе, може се тражити враћање по правилима о враћању стеченог без основа (члан 137. став 1), закључио да је тужени дужан да врати тужиоцу неосновано стечену имовину, односно исплати њену новчану динарску противвредност применом чланова 210, 395. и 214. Закона о облигационим односима и, одбивши приговор застарелости, усвојио тужбени захтев.

Другостепени суд, прихвативши утврђено чињенично стање, сматра да је првостепени суд погрешно применио материјално право, јер је између парничних странака био закључен уговор о купопродаји возила од невласника. Према образложењу другостепене пресуде, продавац (тужени) није био власник продате ствари већ је, као директор привредног друштва које је возило држало по основу лизинга, био само њен корисник. Због тога је купац (тужилац), након што му је

купљено возило одузето, имао право на заштиту од евикције (по основу одговорности за правне недостатке ствари) у смислу чл. 508. до 510. Закона о облигационим односима. Међутим, пошто се право купца на заштиту од евикције гаси истеком године дана од сазнања за постојање права трећег сагласно члану 516. истог закона, а тужилац је тужбу поднео тек 31.07.2020. године, по мишљењу другостепеног суда тужиочево право се угасило, због чега је тужбени захтев неоснован и као такав одбијен, а првостепена пресуда преиначена.

Врховни суд оцењује да се ревизијом тужиоца основано указује да је побијана другостепена одлука заснована на погрешној примени материјалног права.

Правним послом који су парничне странке закључиле септембра 2008. године тужени је на себе преузео како обавезу из уговора о лизингу возила Хонда коју је имало привредно друштво чији је он директор био, за коју је и јемчио, тако и обавезу да потом на тужиоца пренесе право својине на том возилу.

На такву правну ситуацију иамју се применити одредбе Закона о облигационим односима – ЗОО, према којима:

- уговор ствара права и обавезе за уговорне стране (члан 148. став 1);
- поверилац у обавезном односу је овлашћен да од дужника захтева испуњење обавезе, а дужник је дужан испунити је савесно у свему како она гласи (члан 262. став 1);
- уговором о продаји обавезује се продавац да пренесе на купца право својине на продату ствар и да му је у ту сврху преда, а купац се обавезује да му плати цену у новцу и преузме ствар (члан 454. став 1);
- продаја туђе ствари обавезује уговарача, али купац који није знао или није морао знати да је ствар туђа, може, ако се услед тога не може остварити циљ уговора, раскинути уговор и тражити накнаду штете (члан 460);
- уговор је закључен под условом ако његов настанак или престанак зависи од неизвесне чињенице (члан 74. став 1);
- ако је закључен под одложним условом па се услов испуни, уговор делује од тренутка његовог закључења, осим ако из закона, природе посла или воље страна не проистиче нешто друго (члан 74. став 2);
- сматра се да је услов остварен ако његово остварење, противно начелу савесности и поштења, спречи страна на чији је терет одређен, а сматра се да није остварен ако његово остварење, противно начелу савесности и поштења, проузрокује страна у чију је корист одређен (члан 74. став 4);
- кад се покаже да треће лице полаже неко право на ствар, купац је дужан обавестити продавца о томе, изузев кад је то продавцу већ познато, и позвати га да у разумном року ослободи ствар од права или претензија трећег (члан 509);
- ако продавац не поступи по захтеву купца, у случају одузимања ствари од купца, уговор се раскида по самом закону (члан 510. став 1);
- раскидом уговора обе стране су ослобођене својих обавеза, изузев обавезе на накнаду евентуалне штете (члан 132. став 1);
- ако је једна страна извршила уговор потпуно или делимично, има право да јој се врати оно што је дала (члан 132. став 2);
- страна која враћа новац дужна је платити затезну камату од дана кад је исплату примила (члан 132. став 4);
- међутим, ако је купац у часу закључења уговора знао за могућност да му ствар буде одузета, или да његово право буде смањено или ограничено, нема право на

накнаду штете ако се та могућност оствари, али може захтевати враћање, односно снижење цене (члан 510. став 4).

Према ставу Врховног суда, између парничних странака је 2008. године закључен уговор о продаји, којим је тужени (продавац туђе ствари) продао тужиоцу возило Хонда под одложним условом и од тужиоца (купца) примио целокупну цену продатог возила до јула 2010. године. Упркос томе, супротно основним начелима облигационог права и уговору (чл. 148. и 262. ЗОО), тужени није испунио своју обавезу да пренесе право својине на продатом возилу тужиоцу, јер није исплатио лизинг за предметно возило, те је оно одузето од тужиоца 01.06.2012. године. У таквом случају се сматра да је услов испуњен јер је тужени, као страна на чији је терет одложни услов одређен, спречио остварење услова (члан 74. ст. 2. и 4), односно да уговор делује од тренутка његовог закључења. Међутим, пошто је у конкретном случају тужени знао да је продато возило одузето од тужиоца 01.06.2012. године, предметни уговор је раскинут по самом закону (члан 510. став 1), уговорне стране су ослобођене својих обавеза (члан 132. став 1), с тим што тужилац има право да захтева враћање датог (члан 510. став 4. и члан 132. став 2), а тужени је дужан да врати тужиоцу стечени новчани износ са затезном каматом од када је исплату примио (члан 132. ст. 4).

С обзиром на изложене одредбе материјалног права, другостепени суд је у конкретном случају погрешно применио одредбу о једногодишњем року за заштиту од правних недостатака из члана 515. ЗОО, уместо да примени одредбе чл. 510. став 4. и 132. ст. 2. и 4. истог закона о обавези враћања у случају раскида уговора о продаји. Обавеза враћања се извршава по правилима о стицању без основа, у ком случају таква потраживања застаревају у општем року застарелости од десет година, ако законом није одређен неки други рок застарелости (члан 371. ЗОО). Будући да је тужилац стекао право да захтева враћање на дан 01.06.2012. године када му је возило одузето и када је уговор по закону раскинут, рок од десет година за остварење овог права није био истекао у моменту подношења тужбе 31.07.2020. године, па потраживање тужиоца није застарело, сагласно одредбама чл. 361. и 362. ЗОО.

На основу изложеног, Врховни суд је преиначио другостепену пресуду, одлучивши као у изреци на основу члана 416. став 1. ЗПП.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**